

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrdesetne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Prihodnje štetje ljudij in Slovenci.

Letos na starega leta dan, 31. decembra 1880 bode pri nas „v deželah zastopanih v državnem zboru“ občno popisovanje ali štetje ljudij. S postavo od leta 1869 se ima namreč vsacih deset let tak popis ljudij vršiti. Pred desetimi leti, ko je ta zakon delan bil, vladali so ustavoverni Nemci in oni niso postavili nobene rubrike o narodnosti v popis ljudstva. Nemci v Avstriji namreč dobro vedo, da imajo še manjšo manjšino, nego se navadno misli, in da po številkah narodnostij v Avstriji nima Nemci nobene pravice vladati nad vsemi družimi v Avstriji. Zato so v postavo pač sprejeli rubriko koliko je slepcev, blaznikov, gluhonemih; zato Nemci radi statistikujejo: koliko je v deželi krav, konj, koz, praseta itd., ali koliko je po narodnosti Nemcev in Čehov, koliko Poljakov in Slovencev, Hrvatov in Italijanov, tega nečijejo liberalni Nemci zvedeti, boječ se, da bi se izkazalo, kako je njih premalo. Za tega delj so v zakonu pred 10. leti izpustili rubriko „narodnost“. — Ali zdanja večina državnega zbora je v zadnjem zasedanju terjala naj se to dopolni. Zdanja vlada se temu nij naravnost upirala in obljubila želji ustreči. Pa kako jej misli ustreči? Ne prav naravnost, temuč tako nekako, da se bojimo, da bode Nemcem na korist, ako mi Slovanje sami ne pazimo.

Vlada namreč nij hotela vzeti naravnost besede „narodnost“ v rubriko, temuč da bi liberalnim Nemcem nekoliko ustregla, vzela je kakor smo uže poročali, z naredbom od 6. avg. 1880 besedo: „jezik v katerem navadno v občenju govoriš“ ali nemški: „Umgangssprache“. S tem se pač le narodnost

misli in zato naj vsak Slovenec (naj tudi v občenju kak drug jezik govori) gotovo le zapiše za sebe in za svoje: „slovenski jezik“. Državni zbor je imel, ko je to sklepal, le narodnost pred očmi. Treba je paziti, da s to rubriko „Umgangssprache“ mi Slovenci veliko ne izgubimo pri štetju ali popisovanju in sicer izgubimo na Nemce in na Lahe. Zato uže zdaj kličemo: pozor! Upamo, da bodo tudi druge slovenske novine na to obračale oči svojih bralcev.

Ker so bile dozdej vse naše šole nemške ali italijanske, ker je nemški ali italijanski jezik v uradih vladal pri nas, govori mnogo-terji Slovenec doma in v prometu tuj jezik, ali nemški ali laški. Zarad tega pa še nij Nemec niti Lah, ravno tako ne, kakor nij tist Kočevar še Slovenec, ki se je mej Slovenci uselil ali slovensko ženo vzel, pa slovenski govori. Mnogo jih je pri nas, ki govoré zdaj ta zdaj oni jezik. Katerega naj zapišejo? Gotovo, da morajo zpisati le takozvani materinski, svoj narodnostni jezik. Kakor mi ne terjamo, da bi nemšk industrijalec, kateri ima slovenske delavce in z njimi mora slovenski govoriti v občenju, zapisaval svojo „Umgangssprache slovenisch“ tako tudi protestujemo, da bi Slovenci zapisavali se za Nemce, ako slučajno znajo tudi nemški in govoré nemški. Nemec, ki francoski zna in s svojimi otroci govori, da se uri, zarad tega še nij Francoz. To isto naj velja o Slovincu.

Zatorej je jako važno, da se v tem smislu pri nas agitacija razširi. Neizogibno je, da bomo Slovenci s to rubriko „Umgangssprache“ več tisoč „Slovencev“ izgubili, zlasti po mestih in ob mejah. Ali pazimo in delajmo, da bode to število omejeno, kolikor se dá in kolikor

moremo. Sicer postava prepoveduje, da bi komisar kaj vplival pri popisovanju, ali paziti bode trebalo, da bode res neutralen, ker pri nas se bode mnogo tacihi dobilo, ki bodo samovoljno radi delali Nemce iz Slovencev.

Uže zdaj lahko vemo, da bodo Nemci po končanem popisovanju vse one k „nemškeje narodnosti“ šteli, kateri bodo zapisali „Umgangssprache deutsch“. Zatorej varujmo, opozorujmo, branimo se! Kdor nečije biti črn renegat, priznaj svoj rojstveni jezik, svoje rodno ime!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. avgusta.

Povsod v monarhiji se je cesarjev 50. god slovesno praznoval. Telegram z Dunaja poroča, da so bili v okolici na višinah kresi, celo mesto je bilo krasno razsvitljeno in okinčano, mnogo tujcev je došlo. (Torej so bili oni judovsko-nemški ustavoverni glasi zastoj in brez vspeha, ki so kakor v „N. Fr. Pr.“ in drugod dunajskemu ljudstvu prigovarjali, naj ne bode „bizantinsko“ in „nedostojno“ lojalno, zdaj ko Taaffe vlada.) — Iz Prage se telegrafuje, da je bila serenada z vojaško godbo, bakljada meščanov in občna udeležba pri čestitki. — V Pešti so bile zvečer 17. slavnostne gledališke predstave, obhod po mestu. — Isto v Zagrebu. — Enako se poroča iz Trebinja, da so Turki in kristijani klicali „živio“ cesarju.

Vnanje države.

Črna gora je baje tako-le razpostavila svoje vojne moči proti Albancem: V Podgorici so bataljoni Kučijev, Piperijev, Njegušev, Bjelopavličev, Pivcev in Drobnjakov; ti imajo 14 kanonov; mejo zoper Klemente so zasedli Ubli. Od Podgorice do Spuža stojé v rezervi trije bataljoni na Velikem Brdu. V Žabjaku stojé Crnojevici ter Lješanski. V Baru stoji

Listek.

Mlinarica.

(Povest; poljski spisal Lucjan Siemienski; poslovenil K. Štrekelj.)

II.

(Dalje.)

„Na pomoč! na pomoč!“ — Gospod poročnik bojuje se s smrtjo . . . na njem leži hajdamak z vso svojo težo, stiska, duši ga s svojimi krepkimi pestmi, kakor s kleščami . . . po tebi je! moli . . . ej, na vratu kozakovem sedi zvesti pes, mrmra in gloda ob njega mesu prav do kosti. Lučica zabli kvišku . . .

Na tleh ležeči poročnik in opazi s poslednjim ostankom svoje dušne navzočnosti, da je potegnil kozak nož.

Pes, pohiti s smrtjo kozakovo!

Ubójica! pohiti s smrtjo svoje žrtve!

Nož se zabliška v zraku in popraska na lahko roko mladega moža, kateri se krčevito stresa in odvali v stran; kozak pa — potóči se na tla — mrlič! — Oproščen tega bremenja, diha poročnik zopet prosto — ozre se kvišku, kakor bi hotel zahvaliti Boga . . . , kar zagleda nad soboj noge, ki se porivajo nizdoli skozi vlomljeno špranjo.

„Moje orožje! moje puško! na pomoč! rešite! . . .“

Mladi mož sliši iskanje — kričanje — blodenje po temi . . . , ubito okno zleti v sobo . . . , vidijo se brkasti obrazi, svitli meči, divje vrteče se oči, obsejane od strelcev (iz pušek).

„Tu je Léh! Imamo ga! . . . Hajdite nanj, proč z noži, proč s puškami, zvežite ga; udaj se, hudičev sin, udaj se! . . .“

Roke hajdamakov obviijejo ga kakor kače, duše ga, tišče ga k tlom. „Zvezati!“ Druhal zagrabí volnene pase. — S tabo je proč, poroč-

nik! Kolikor nožev se je vzdignilo, v vsakem je smrt — ti pogineš! — proč so vsi užitki življenja — proč krasotica ukrajinska — ti pogineš! — priporoči svojo dušo Bogu! . . .

Zabliška se — od peči sem počí strel! . . . Kaj je bilo to? Roke hajdamakom upadajo, jeden se vali črez drugega.

„Moja puška se je dobro obnesla! Tukaj je sablja — zdaj pokažite, kako se znate boriti, mladi gospod, na desno in levo! . . .“

V enem trenutku podre pridni Mazur (kajti on je strelil izza peči) enega na potu mu stoječega kozaka ter skoči skozi okno, pot pripravljaje svojemu poročniku.

Šum in vrišč prestane nenadoma, gost in gorak dim napolni sobo, skozi špranjo se lahko vidi plamen. Živa duša več ne misli na moritev, vse sili k oknu, vse išče brata . . . , ali okna nij mogoče najti, vrat nij mogoče zaslediti: tako je soparno, vroče, strašno — glave se vrté okrog! — Umirajočim je lažje, hitro

Sava Petrović z 2000 mož, v Dobravodi pa Gjurović s 1000 mož. Vseh Črnogorcev je zdaj v orožji 20.000. V kratkem gre knez Nikola v Podgorico.

Na **Nemškem** so francoske besede Gambettine v Cherbourgu, da bode francoski narod s svojo vojsko ob priliki terjati Elsass-Lotrigen od Nemčije nazaj, veliko senzacijo in velik skriven strah vzbudile, kateri se mej vrstami tudi v nemških novinah kaže.

V **londonske** spodnje zbornici je izjavil lord Hartington, da Ayub kan ter Abdu-rahman ne moreta biti v sporazumljenji, kakor se je v nemcem poročilu v „Daily News“ trdilo, ker imata oba čisto druge interese.

Iz Afganistana javlja se, da so Afganistanci napadli britski ostrog pri Kahamandanu. Angleži so Afganistane odbili in sovražnika baje podili 2 milj daleč. Angleži da so izgubili 80 mrtvih.

Londonski „Daily News“ poročajo, da Turki hote **Indijce** naščuvati zoper Angleže, zato je iz Carigrada več brošur v tem smislu pisanih bilo v Indijo poslanih. Porta da je zato vedela. Turki se hoté torej maščevati, da so jim Angleži podporo odtegnili.

Dopisi.

Iz slovenskega Štajerskega 16. avg. [Izv. dop.] (O prihodnji volitvi v državni zbor za Maribor-Ptuj.) Pred lansko volitvijo v državni zbor pisal sem vam uže, gospod urednik privatno pismo, v katerem sem poudarjal, ka bi zmaga v Maribor-Ptjuju etc. ne bila nemogoča. Vi, gospod urednik, ste gotovo tisto moje pismo zavrgli, misleč si: to nij mogoče. Nemška in nemčur-ska stranka postavila si je takrat kandidata dovolj nesposobnega v osebi politično umršega dr. Duchatscha. Jaz sem uže tačas trdil, da je mogoče, da zmagamo, akopram so bili časi za nas jako neugodni.

Kak pa je sedanji politični položaj? — Mi Slovenci na Štajerskem nemamo uzroka ga hvaliti, saj smo v tistem položaji kakor smo bili, — nikjer ne moremo zabeležiti kake podpore in iz tega napredka v narodnem obziru. Pa z našo zmago bilo bi sedaj vendar vse drugače. Pretečeno leto dobil je voljeni takrat še vladni kandidat, znani Slovenozerec dr. Duchatsch izme 1287 glasov le 452 glasov, gotovo malo število, a ta poslanec vjel je gotovo najmanje 100 slovenskih glasov, ostaja mu jih torej le kacic 352. Koliko v teh glasih je c. kr. uradniških, nehčem preiskavati ali smelo smem trditi, da polovica, ostaja torej jako malo „nemških“ glasov. Mi ne terjamo od vlade terorizma, a vladina dolžnost je, da svojo avtoriteto varuje. Kdo se ne spominja strašanskega pritiskanja od uradniške strani v

pretečenem letu pri celjske volitvi! O tem pritiskanju vedó največ uradniki sami, kajti z enakimi sredstvi se volitev sme imenovati sužnost. Naša, avtonomistična stranka mora tedaj uže pravi čas kandidata izbrati, kateri bi bil sposoben, to je tacega, zoper katerega uradniki ne morejo rovat, kajti znano je, da v mestih in trgih spodnjega Štajerja v volilnem okraji vedno uradniki zmago odločijo. Zakaj bi vlada od svojih podložnih ne terjala, da ne bi zoper njo rovali.

Iz slovenskega Štajerja 16. avg. [Izv. dopis.] Letošnje uradne učiteljske konference na Štajerskem imajo nalogo sestavljati razklade učenja za vse šolske predmete narodne šole. Za razdelitev učne tvarine je treba držati se strogo merila učnih ur, ki so vsakemu predmetu v učnem načrtu določene. To se ve, da posameznim predmetom oziroma na število učnih ur le toliko tvarine odmeri, kolikor se je more temeljito obravnavati, da si jo mladež dobro prisvoji. Razven navadnih šolskih predmetov imajo pa šole na slovenskem Štajerskem jeden težak predmet več, nego šole na nemškem Štajerskem. Predmet „drugi deželni jezik“, katerega vlada slovenskim šolam nalaga, ki pa néma v normalnih učnih načrtih za razne kategorije narodnih šol nijedne ure določene. A vendar se zahteva poduk v nemškem jeziku in sicer nekateri okrajni nadzorniki terjajo celó toliko, da se še samo v nemških šolah od samih nemških otrok tolik vspeh doseči in zahtevati ne more.

„Slov. Narod“ št. 285 lanskega leta je poročal, da je okrajni šolski nadzornik lani pri uradni učiteljski konferenci zahteval, da se mora v slovenskih šolah toliko v nemškem jeziku doseči, da bodo otroci iz šole izstopivši smožni, se nemški ustmeno in pismeno „korektno“ izraževati. Vsak človek zdrave pameti mora priznati, da je ta terjatev črez vso mero pretirana, in da nij toliko niti v nemških šolah še manj pa v slovenskih doseči mogoče. Ako bi se moglo uže v ljudskih šolah toliko jezikovne vednosti in spretnosti si prisvojiti, ustno in pismeno korektno izraževati se, potem pa v srednjih šolah res nij treba več poduka za jezikovni nauk.

Učni načrti imajo vsakemu predmetu določeno število učnih ur, za drugi deželni jezik pa nijedne ure ne, zatorej se sili v slovenskih šolah podučevati v nemškem jeziku v onih urah, ki so drugim šolskim predmetom odločene. Razume se, da kolikor časa se za nemški jezik uporabi, toliko ga gre za druge važne predmete v izgubo. Zahteva se pa tudi

v slovenskih šolah iz vseh šolskih predmetov isti cilj, kakor v nemških šolah, kjer se drugi deželni jezik ne podučuje, ter se za vsak predmet popolno število učnih ur uporabi.

Torej predmet „drugi deželni jezik“, kateremu nič učnih ur normalni učni načrt ne določuje in pa ova pretirana terjatev, naj bi se slovenska mladež nemščine toliko prisvojila, da se ustno in pismeno „korektno“ izražuje, to je tista „môra“, ki tlači in močno zavira napredek šolstva na slovenskem Štajerskem. Slovenske šole ne morejo z nemškimi jednako merno napredovati, ker morajo za poduk v nemščini čas porabljeti, ki je drugim potrebnim predmetom odločen. Popolnem prav imajo torej oni učitelji, ki so pri svoji učiteljski konferenci zahtevali in predlagali, da se vis. c. kr. deželni šolski svet prosi, naj za „drugi deželni jezik“ posebe učne ure določi, da ne bode trebalo nobenemu drugemu predmetu števila učnih ur krčiti.

Potrebno je, da se učiteljstvo na slovenskem Štajerskem v tem oziru sporazume in da učiteljski poslanci pri bodoči letošnji deželni učiteljski konferenci, ko bodo razkladi učenja na vrsti, na to delajo, da se za drugi deželni jezik — ako še kot predmet v naših šolah ostane — posebne učne ure določijo, ne da bi se kateremu drugemu važnemu šolskemu predmetu število učnih ur prikrajšalo.

Domače stvari.

— (G. knezoškof dr. Pogačar) je včeraj v imenu kranjskega duhovenstva poklonil se deželnemu predsedniku čestitaje cesarju.

— (Petdesetgodišnica Nj. Velikanstva cesarja v Ljubljani) se je slavila na predvečer, torek, brez vsega oficijoznega znaka iz magistratske sobe. Meščanje so sami mej soboj sklenili proslaviti cesarja petdeseti rojstveni dan in ta dogodjaj označiti tako, da se ne bode izbrisal iz spomina. In v resnici je ta slovesnost cesarju na čast izpala v Ljubljani tako sijajno, da se z njo skoro da ne daje primerjati niti proslavljenje cesarjeve petindvadesetletnice v lanskega leta. Takrat se je še dobila kaka nerazsvitljena hiša, — pred sinočnjem nobene, razen erarnih poslopij. Na vseh hišah so vihrale velikanske zastave, avstrijskih ter narodnih slovenskih barv, vse hiše so bile tako rekoč ovite v zastave, na več krajih skoro samo narodne. Na tisoč in tisoč lučic pa se je okolo 8. ure prižgalo po vseh oknih, ki so ulice skoraj dnevu jednako razsvitljale. V tem obziru so se odlikovale po-

jih je konec; ranjenec se zvija, prosi vode; — zdravi pa mora prestati po vrsti vse muke: peklensko vročino, strašno žejo, dušeč dim, ogenj, ki se mu vnema na obleki, na telesi — kje je še kaj upanja na tej živej sliki pekla?!...

III.

Mogočen plamen! požar! — ogenj v nočnej temini, ki se odseva v širokej vodi: to je čudež, ne ogenj! Katere oči se nijso vsaj enkrat obrnile na ta prizor? Pri katerem še tako globokem nraavnem mislecu se nehoté ne vzdiga v duši misel: kako grozen in vendar kako lep prizor! Zdi se, da je mej zubljem n dušo neka skrivnostna vez, katero je splela sila te čarodejne miline: plamen ne dá se prijeti, on prodré vse, vedno vzdiga se kvišku — to je tudi duša, ki si vedno želi k nebesom.

„Videl sem uže požare! — in vendar nij niti Human niti katero drugo léško gnjezdo

tako lepo gorelo. Do poslednje sodbe gledal bi ta plamen. Ogenj je vino duši, on me opija. Denes hočem biti popolnem pijan, v glavi, v srci, v očesi!...“

Tako si je mislil vataška v Tatjaninem naročji, sedé na bolmu onkraj málina.

„Ha, ha, puške pokajo, sablje brenketajo... Léh se brani predolgo, ali so se moji mladiči pozabili bít? Naposled zgrabim sam nož in zletim tja; prav hudičeva želja me je, še enkrat z njimi zaplesati!“

Vataška se obrne in pogleda ljubici v obraz, kakor bi jo prosil dovoljenja.

„Ah, Tymenko!...“

Ona ga objame krepkejše, pogleda nanj z očmi, prepreženimi s solzami; njen smehljaj ga omehta, pred njenim vzdihom stopí se njega moč. On vstane!... Nij ti več mogoče zleteti proti vragu, ako se je železo tvoje krepke volje stajalo v njenih poljubih; nekda si sam

stavil vžigalo pod léška gnjezda, sam si zagajal bodalo v srce, da bi iztočil krv — in denes? Denes si ném gledalec! — ti ljubiš, kakor poljski magnat, kratkočasje, turníre.

„Sladka golobica! glej, tu je skočil jeden iz dima na konja!... zastavljajo mu pot, streljajo nanj — on nij zadet — hitro jaha doli ob nasipu — to je gotovo jeden naših. Kdo neki bi mogel tako jezdit, ako ne Ukrajinec, veter na stepi?“

„Morda je kak vrazji Léh, hiteč svojim po pomoč?“

„Naj le beži, naj privede soboj toliko Léhov, kolikor jih je palo pod mojim mečem, — jaz se ne ganem od tu; tukaj mi je tako dobro!...“

In zopet pije méd na njenem rožnatem lici, vtaplja se v njeno oko, prazni kozarec razkošja v krepkih požirih...

„Mlin gori, ataman moj! prekrasen mlin,

sebeno nekatere hiše na mestnem trgu, dunajske cesti, Šelenburgovih ulicah, Cojzovem grabnu v Križankih in na Starem trgu. Tudi predmestja, tako Trnovsko, Krakovsko, Šentpetersko, Poljane, so se z narodnimi trobojnicami ozaljšala ter razsvitlila hiše. Mesto in predmestja so bila tako ozaljšana in v obče tako razsvitljena, kakor more to storiti le pravo navdušenje. — V večje proslavljenje večera je svirala godba po mestu, za godbo pa so stopali veteranci ter prostovoljna ljubljanska požarna straža. V čitalnici pa se je zbral „Sokol“, pevski zbor ljubljanske čitalnice in Šišenska čitalnica, vsi z baklami ter svojimi društvenimi barjaki. Godba z veteranci ter gasilci in narodna društva, vsi so imeli jeden cilj: pred stanovanje g. Winklerja, cesarjevega namestnika. Narodna društva napote se s prižganimi baklami od čitalnice proti stanovanju deželnega predsednika. Silna množica ljudstva jih je spremljala. Pred stanovanjem deželnega predsednika sešel se je ves sprevod z dveh strani. Navdušenje mej občinstvom je rastlo; uže so se čuli gromoviti klici: „Živio cesar! živio Winkler!“ Pevci, šestdeset po številu, vstopijo se v veliko kolo ter zapoje iz češkega preloženega „Svoji k svojim“. Pevskemu zboru je čestitati prvič na izvolitvi ravno te pomembne pesni, a potem na nje popolnem in dovršenem eksekviranju. Tej pesni je sledila Nedvčdova divna „Potnikova“. Znan je uže prekrasen samospjev za tenor v tej pesni; ali, preveč ne rečemo, ako trdimo, da duhovito poje to pesen samo naš Meden; on jo pojmi, on pozna duh, ki je vsajen v to pesen. Gromoviti „živio“-klici na cesarja so zadoneli po tej točki iz ulic ter Turjaškega trga. Naposled zapoje pevski zbor cesarjevo pesen. Mej tem se na pragu prikaže deželni predsednik g. Winkler. Viharen „Živio Winkler!“ je zagrmel od nagnetene množice. Deželni predsednik g. Winkler se je zahvalil najprej čitalniškemu pevovodji g. Valenti, potem pa predstojnikom veterancev ter gasilcev. Ves sprevod z baklado vred in godbo je potem zapustil turjaški trg in šel po razsvitljenem in zastav polnem mestu. „Sokol“ in čitalniški pevci so pa skupno šli v gostilno k „Zvezdi“, kjer se je mnogo napivalo na cesarja, na vlado in g. Winklerja itd. Ljudstvo si je po ulicah ogledovalo razsvitljavo.

— (Imenovanje častnih občanov.) Piše se nam: Kmetske občine Zagorica, Dob in Muljava v Zatiškem okraji so enoglasno izvolile za častne občane eksc. grofa Taaffeja, eksc. grofa Hohenwarta in dež. predsednika

g. Winklerja. Dob in Muljava poleg imenovanih velespoštovanih gospodov tudi (kakor uže povedano v našem listu) ljubljanskega poslanca viteza Schneida.

— (V Št. Vidu na Dolenjskem) se je petdesetletnica cesarjeva slovesno praznovala z razsvetljenjem hiš, s kresovi, streljanjem in navdušenim petjem naroda.

— (Iz Postojne) se poroča, da je tam na vajah zbranim vojakom daroval tržaške trgovinske zbornice predsednik Reinelt 2000 gl., da morejo praznovati petdesetletnico cesarjevo.

— („Triester Zeitung“,) nemško-ustavoverni list, ki v Trstu izhaja, bil je v ponedeljek konfisciran zaradi članka „o položaji ustavoverne stranke na Kranjskem in o vedenji kranjskega deželnega predsednika“. „Tr. Ztg.“ je uže od nekdanj Slovincem silno sovražen in lažnjiv list, ki sprejema vsako novinarsko brozgo iz Ljubljane. Zdaj „Tr. Ztg.“ velik hrup dela s svojo konfiskacijo in jo v svet telegrafuje, a prej v ustavovernej dobi se jej je prav in liberalno zdelo, ko smo bili mi vsak teden konfiscirani.

— (K nagrobnici „Laibacher Tagblatt“.) Piše se nam od tukaj: Ker nič ne omenite, morda Vam nij znano, da je neki nemšk poet v Ljubljani zložil tri strofe dolgo nemško pesen nagrobno na „Laibacher Tagbl.“, ter jo po noči od sobote na nedeljo po vseh ogljih na ljubljanskih ulicah nalepil v obliki partelista. Na vse zgodaj je šel baje dr. Schrey proti Švicariji zajutrkovat in je mej potom bral oni „poetični“ izliv, pa ker mu nij bil po srcu, tekel je po policijo, katera je potlej ono nagrobno z oglov potrgala. Da g. Schreyu, bivšemu sodelavcu umrlega lista, ona nalepljena nagrobna nij dopala, lahko si raztolmačite, ako vam povem, da sta se poslednji dve strofi nemškega poemata glasili:

Dann schreibt auf seinen Grabstein:
Hier liegt die Pest vom Lande Krain.

In enako neuljudna je cela pesen neznanega mi poeta, kateri ima sicer bolj dobre misli nego čiste rime.

— (Ponarejanje bankovcev.) V Gorici so te dni prijeli in zaprli necega Italijana, ki je iz Italije nosil in prodajal ponarejene avstrijske bankovce.

— (Slovenski kadetje.) Piše se nam: Vojno ministerstvo je imenovalo več frekventantov zagrebške c. kr. kadetnice rodod Slovence za kadete. Ti so: Radoslav Razlag iz Brežic, Ivan Vurja iz Rogatca, Josip Ripšl iz Celja (h kranjskemu pešpolku št. 17),

Hugon Schaffer iz Celovca (k 7. pp.), Karel Globočnik iz Krškega (k 70. pp.), Hermann Krušič iz Celja (k 53. pp.), Franc Masser iz Celja (k 69. pp.), Janko Roth in Friderik Kmet oba iz Litije (k 8 bataljonu lovcev), Ludovik Pečar iz Vojnika, Leopold Pölzl iz Maribora in Fridolin Kavčič iz Sevnice k pp. baron Litzelhofen št. 47. Nadejamo se, da bode g. K. posnemal marljivega pisatelja službenih in vojaških knjig g. stotnika Komelja.

— („Koliko je pa ura?“) Znano je, da so starodavne pripovedi, s katerimi draži ta vas sosednjo vas, to mesto ono mesto, in narobe. Tako na priliko ne smeš vprašati v Višnjev gori, kje imajo polža priklenenega, Ribničana ne, kje ima lončeni bas itd., ako neheš zameriti se ali celo tepen biti. V vasi Šmárici, v kámeniškem okraji, pak se ne sme vprašati koliko je ura, ker stara pripoved pravi, da imajo tam samo „namalano uro“, ki tedaj ne gre. Ali dva fanta, potrjena vojaka sicer, Šimenec in Majdič, sta bila vendar tako neuljudna, da sta mimo vasi gredoča vprašala Janeza Iglíča, ki je ravno streho popravljaj in njegovega sosedo, ki je spodaj stal in mu pomagal: „koliko je pa ura?“ Sosed doli je na to silno razžaljivo vprašanje flegmatično mirno držal se, ali Iglíč na strehi se je razhudil in rekel: „ali jih ne boš?“ Ker se sosed nij hotel tepsti, stopi ljuti Iglíč sè strehe, pobere poleno in dirja za Šimencem in Majdičem, da bi jima s polenom naštel: „koliko je ura!“ Ali ona dva se nijsta dala kar tako meni nič tebi nič pretepsti, temuč sta se krepkó v bran postavila, in prvi je Iglíč tako s kámenom udaril, da se je ta borilec za vaško čast komaj nazaj povlekel, čez nekaj dnij legel in ker je bil rano zanemarlj, čez najst dnij vsled udarca — umrl. Fant, ki je vprašal: „koliko je ura“ in vsled tega slučajen ubijalec postal, moral se je v ponedeljek jutro pred ljubljanskimi porotniki zagovarjati. Obsojen je bil zaradi teškega telesnega poškodovanja na 8 mesecev ječe. To bodi v svarilo povedano vsem, ki bi utegnili v vas Šmárico priti in vprašati „koliko je ura.“ Tu nij šale.

— („Poklic in naloga notarja“) se zove mala, jedno tiskovno polo obsežajoča slovenska brošurica, ki jo je izdal dr. Albin Poznik, c. kr. notar Novomeški. Natisnena je v „Narodnej tiskarni“ in cena jej je 5 kr. Nje obseg naznanja naslov.

pet milj na okrog nij tacega,“ reče Tatjana z žalostnim vzdihom in vijoč roke.

„Ti si pri meni in se še česa bojiš? . . . Čemu ti je treba tukaj bivati, Tatjana? Še pred zoro se vzdignemo in odpotujemo na Valaško. Moja možna je polna, trideset mladicev imam, tam ustanovimo posebno naselbino, na rebri neke gore pri hrastovem gozdu vzdiga se bel dvor; ti, črnooka moja, boš tam gospodinja, in jaz bom živel kot bojar, užival bom in ljubil,“ in zopet objame, poljublja in boža svojo bojarko. Potem gledata zopet v bojni vrišč na dimove oblake in plamen! Pred njijuimi očmi gostuje smrt, krvava vojska, in ona še sanjata o tihej ljubezenskeji idili!?

„Koga vlečejo moji mladiči le sem na plečeh, kakor zaklano tele?“

„To je on, — moj mož! Jurij!“ vsklikne Tatjana, pokrivši si z rokama obraz in pomilovalno povesevši glavo.

Kozaki privlečejo mlinarja, ki se pijan

opoteka in glave ne more držati po konci, pač pa krepko stiska na se svojo čapko.

„No, stoj vendar ti grdin!“

Hočejo ga postaviti na noge, ali on se zvrne po tleh kakor je dolg in širok in iz čapke stečejo mu tolarji na zemljo.

„Glejte, ta pes je prodal Lehu svojo ženo!“

Vataška ga zaničljivo sune z nogo in pijani mlinar potoči se po strmej rebri v dolino proti reki, ki se je vila ob vznožji gore. Voda zaškropi nekoliko po bregu — mlinar se potopi ne zapustivši mej svojimi več pomilovanja kakor kamen, kateri vržemo v studenec.

Še gorí dom utopljenčev, stene in strehe so se spremenile v oglje, mlinarska kolesa pa se vrté, kakor v najboljših časih pred veliko nočjo. Namesto vode pa teče ogenj, ki se prši v iskrenih vencih in skakljajočih zmajih. Nekaj trupel, vsled ran in opeklin nepoznatih,

leži po dvoru: ne more se ločiti Leh od kozaka!

Zmagovita četa hajdamakov vrže se na poročnikove skrinje. Sodčki in trebušaste sklenice iz očetine kleti, zaprte še s celim pečatom, pokajo pod mahljaji nožev in sulic. Ogersko vino, gdanske pijače močijo od vročine posušena grla hajdamaška — čreda pije!

„Tiho! nekaj ropota . . .“ zakriči jeden in položi uho na zemljo, „to so podkovani leški konji!“

Toda druhal ne sliši nič: ona kriči in pije. Svareči kozak je star lisjak, ki ima več brazgotin nego gub, on dene sklenico od ust in kmalu stoji pred vataško.

„Dej vzdigni se vataška, le hitro! Slišijo se kopita leških konj.“

Vataška ne sliši nič, on pije med na rožnatih ustnah, razkošuje se z očesom in opija svojo dušo . . .

(Konec prih.)

Najlepše praznovanje petdesetletnice Nj. vel. presvitlega cesarja.

Včeraj je bil za našo širjo domovino, ljubo Avstrijo, imeniten slaven dan. Vsi narodi, toliko različni po jeziku, še različnej po nazorih, združeni pod krilom krepkega avstrijskega orla, so zopet sijajno pokazali, da so vsi jedno srce, kakor otroci jedne velike družine, kadar velja pokazati spoštovanje in ljubezen do Njegovega Veličanstva, našega premilega ljubljenekega vladarja. Večkrat uže je v teku let svet občudoval v srečnej Avstriji, česar nij videlo še nobeno drugo cesarstvo ali kraljestvo; še bolj pa občuduje poslednji čas: Vsi rodovi širnega cesarstva res tekmujejo, kako bi lepše pokazali svojo udanost in ljubezen do presvitlega cesarskega hiše. Slavnost je sledila slavnosti, in v središču cesarstva in drugod, tudi v glavnem mestu naše ožje slovenske domovine so se obhajale, jedna lepša od druge, jedna živejša od druge, — a v vseh je jedna in ista žarna zvezda — zvezda udanosti in ljubezni do slavnega cesarja. Zato je tudi pri slavnostnih obedih in povsod navdušenost do vrhunca vzklopela, ko se je v napitnicah omenjal Njegovega Veličanstva petdeseti god, katerega smo včeraj slavili. — In kako ne bi? Vsaj imamo mi cesarja, zavoljo katerega nas tuji narodi zavidajo, dobrotnika, ki povsod pomore, kjer je kaka potreba. Nij treba drugih dokazov, dovolj nam pričajo Njegovo preblogo dobrotno srce časopisi dan na dan.

Gotovo je tedaj za nas lepo in dostojno, da praznujemo slavnost petdesetega rojstvenega dne tako milega, dobrotnega vladarja in gotovo v Njegovem smislu, če Njegovi udani podložni toliko dobrotljivost Njegovo posnemajo in jej kak spomenik postavijo. In v Kranjske naj ta slavni in veseli dan na vedne čase priča in zanamcem oznanjuje Deška sirotnica, ki se bo v kratkem sezidala, — zavod, ki je za mesto Ljubljano in za vso deželo toliko važen in potreben. V ta namen je namreč tukajšnja družba sv. Vincencija kupila na Poljanah hišo (števil. 36) z dvoriščem in vrtom, kjer hoče toliko zaželjeno delo krščanske ljubezni precej prirediti. Odgojo dečkov bodo pod nadzorstvom družbenim prevzele hčere krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavljanskega, ki so svojo sposobnost in zmožnost v Dekliške sirotnici in v Zavetišči dovolj pokazale. Če tudi družba potrebnih pomočkov in premoženja še nima, je vendar naloga ne straši, ker trdno zaupa, da jej bo pomagal Bog in dobrotni prebivalci mesta ljubljanskega in naše dežele. Darovi bodo gotovo toliko obilnejše dobajali, ker so namenjeni za najlepše delo ljubezni in ker imajo ob jednem kazati domoljubno srce in ohraniti spomin petdesetletnice premilega dobrotnega cesarja Franca Jožefa I.

Vsak, tudi najmanjši dar se bo z veliko zahvalo sprejel. Oddajajo naj se darovi ali prečastitej župnijske duhovščini, ali slavnim uredništvom časnikov (katere uljudno prosimo, da jih nabirajo), ali predstojništvu tukajšnje Vincencijeve družbe. Kdor bo to delo odgoje kakor koli pospeševal in podpiral, deležen bo vsega sadu, kar ga bo pri ubozih zapuščenih sirotah dosegel lepi zavod reda in pravosti.

Od predstojništva ljubljanske Vincencijeve družbe.

Razne vesti.

* (Povodenj!) Z Dunaja se poroča, da povodnji na Avstrijskem rasto, Dunav nevarno narašča.

* (Nesreča na lovu.) Z Beljaških planin pišejo, da je na lovu na srne, kateri je bil dne 12. t. m. na Dobraču, padel mladi logar Kubik s skale 16 seznjev globoko v votlino, dvakrat v padci ob skalo udaril in ubil se. Drug dan je šla posebna ekspedicija ubitega iskat iz globine.

* (Žandarm obstreljen v svojej službi.) Žandarm Fran Turza je šel nedavno v Zakopski gozd na patroljo. Pred soboj ugleda moža s puško, ter gre za njim. Oni pa žandarma opazi ter ubeži v gozd. Žandarm gre vsejedno še za njim, kar počita dva strela in žandarm, v roko in v nogo zadet, vrnil se je z velikim trudom še domov. Ozdravel bode sicer, a za službo ne bo sposoben več.

Umrli so v Ljubljani:

13. avgusta: Ana pl. Jablonski, polkovnikova hči, 20 let, na starem trgu št. 3. — Franca Pukelstein, hišnega posestnika žena, 39 let, na št. Peterske cesti št. 48, za otrpnenjem pjuč.

14. avgusta: Jožef Tišlar, adjunktov sin, 7 tedn., na tržaški cesti št. 16. — Franca Rihar, usnjarskega kupčevalca hči, 19 m., na Marije Terezije cesti št. 14.

V najem
se dá z ugodnimi pogoji za več let popolnem oskrbljena prodajalnica z magazinom ter kletjo za blago (se stajali za olje), pripravna za spekerijsko kupčijo; leži v jako živem tesno ob južnej železniški stojiščem mestu Spodnje Št. Jerne. — Prodajalnica je na oglu na glavnem prostoru na tržišči poleg župne cerkve. — Vprašati naj se natandneje v administraciji tega lista. (390—3)

Dunajska borza 18. avgusta.	72 gld.	50	45	70	132	80	35 1/2	55	80
Znotraj drž. dolg v bankovnih	72	50	45	70	132	80	35 1/2	55	80
Znotraj drž. dolg v srebru	73	51	46	71	133	81	36 1/2	56	81
Zlata renta.	87	87	87	87	87	87	87	87	87
1860 drž. posojilo	132	132	132	132	132	132	132	132	132
Akcie narodne banke	87	87	87	87	87	87	87	87	87
Kreditne akcije	273	273	273	273	273	273	273	273	273
London	117	117	117	117	117	117	117	117	117
Napol.	9	9	9	9	9	9	9	9	9
C. k. c. c. c. c. c.	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Državno marže	57	57	57	57	57	57	57	57	57

Tužel.
17. avgusta:
Pri Slonu: Bozza iz Treta. — Eisler iz Dunaja. — Wiedeman iz Gorenjskega. — Rothkirch, Teppner iz Dunaja. — Koscheny, Hofbauer iz Dunaja. — Rago iz Grada. — Pri bavorskem dvoru: Penne iz Bohinja. — Levček iz Gorice.

15. avgusta: Katar Zagorec, uradnijskega sluge vdova, 66 let, na sv. Petra cesti št. 49, za vodenico. — Antonija Stepec, delavke hči, 1 mes., na starem trgu št. 4, za slabostjo.

16. avgusta: Lorenc Belič, kovačev sin, 5 let, v Gradišči št. 10, za davico.

V deželnej bolnici:

11. avgusta: Neža Jakopič, gostija, 80 let.

Zahvala.

Gledé mnogostranskih dokazov globokega sočutja, s katerim so prijatelji in znanci našega nepozabljivega predragega soproga, oziroma očeta, gospoda

Evgena Mayerja,

c. kr. poštarja, župana in trgovca,

za časa njegove dolgo trajajoče bolezni, kakor tudi po tužni osodi prerano preminelega vsled mnogobrojnega spremstva k tihemu počtku tudi žalujočo rodbino čestiti blagovolili, — izrekajo udano ostali vsem p. n. čestitim udeleževalcem britkega pokopa globoko čutno zahvalo.

V Vipavi, dne 15. avgusta 1880.

(397) **Žalujoči ostali.**

**Temeljita pomoč
vsem, ki so v želodeci in trebuhu bolni.**

Ohranjenje zdravja

naslanja se večjim delom na čiščenje in snazjenje sokrovice in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljenja. Najbolje to sredstvo je

dr. Roza

življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rozov odgovarja popolnem vsem tem zahtevam; isti oživi vse prebavljene, nareja zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč in zdravje zopet. Odpravlja vse teško prebavljene, osobito gnjus do jedi, kisloto riganje, napetost, bljevanje, kri v želodeci, zaslinjenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju svote.

Vaše blagorodjel

10 let sem bolehal za boleznijo v želodeci, ki mi je prouzročila zlatenico. Zdravniki so dejali, da sem bolan na vranici, a pomagali mi nijso.

Nijsem mogel ni spati ni jesti, s kratka, jako sem bil slab. A nasvetovani življenski balzam dr. Roze mi je odstranil vso bolezen; zdaj sem zopet zdrav in močan kot mladenič.

Sukorad. (Mlada Boslava.)

F. Šembera.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. t. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarne B. Fragnerja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi

dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca B. Fragnerja, lekarna „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3.

V Ljubljani: Vilj. Mayr, lekar; G. Piccoli, lekar; Jos. Svoboda, lekar. — V Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar. — V Kameniku: Jos. Močnik, lekar.

Vse lekarne in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerske imajo zalogo tega življenskega balzama.

Isto tam:

Praško vseobčno domače mazilo,

gotovo in izkušeno zdravilo zoper prisad, rane in ulesa.

Dobro rabi zoper prisad, ustavljanje mleka in če postajejo ženske prsi trde, kadar se otrok odstavi; zoper abscese, krvava ulesa, gnojne mozoljčke, črmati tur; zoper zanohtnico ali takozvanega črva na prstih; zoper obustavljanje, otekline, bezgavke, izrastke, morsko kost; zoper otekline po prehlajenju in po putiki; zoper ponavljajoče se prisad v udih na nogi, v kolenih, rokah in lediji, če se noge poté in zoper kurja očesa; če roke pokajo in zoper kitam podobne razpokline; zoper otekline, kadar je koga pičil mrčes; zoper stare rane in take, ki se gnojé; zoper raka, ranjene noge, vnetje kože na kosteh itd.

Vsak prisad, otekline, ukoščenje, napihnenje se kmalu ozdravi; kjer se je pa pričelo uže gnojiti, ule izsesa v kratkem in brez bolečin ozdravi.

V skatlicah po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. av. velj.

(361—3)